

GJUT SJÄLV

en bänkskiva av betong





UNDERHÅLL AV BETONG

Ytan på en gjuten skiva är öppen och måste behandlas för att inte suga åt sig allt möjligt. Det görs allra enklast med betongimpregnering, som finns flytande, som kräm och som pasta.

Impregneringsmedlet, som innehåller det silikonliknande ämnet silan, kan med fördel poleras ner i betongen samtidigt som du finslipar den. Då får du en hård och slät yta som tål de

flesta matvaror. Till finslipningen används våtslappapper korn 240–1 000.

Ytbehandlingen kan också utföras med olja eller tvåflingor som vispats ner i vatten. Tvåflingelösning är utmärkt till underhåll av betongytan.

Se upp för syra, citrusfrukter, mjölk och potatisvatten som fräter hårt på betongen. Torka därför genast upp om du spillar något på bänkskivan.

Har du tröttnat på laminat, trä och granit i köket så finns det flera alternativ. Du kan t.ex. gjuta en bänkskiva av betong! Det är ett billigt material och formen bestämmer du själv. Men härdningstiden är lång så det tar en månad innan du kan använda bänkskivan.

Betong är ett unikt material. För det första är det billigt då det består av cement och sand. För det andra kan du under gjutningen forma betongen som du vill.

När betong har härdat får den en yta som passar bra i kök. Den känns mjuk – trots att den är stenhård – och varm att ta på. Men betong har nackdelen av att vara ett tungt material. Vid gjutning används normalt ett förhållande på en del cement och tre delar sand. Därutöver behövs en inbyggd armering av järnstänger. Skivan blir då 5–6 cm tjock, mycket tung och besvärlig att hantera.

Vi har i stället valt en färdigblandad produkt, Maxit Finbetong 0–4 mm. Efter blandning med vatten kan den färdiga betongen läggas i ett tunnare skikt – endast cirka 3 cm – och utan armering. Därmed reduceras vikten och bänkskivan blir lättare att hantera (men du blir ändå glad åt en medhjälpare när skivan skall läggas på plats).

VIKTIGT

Lång torktid

Tork- och härdningstiden för betong är lång. Räkna med att den är på 28 dagar. Efter cirka 10 dagar kan du ta upp bänkskivan ur gjutformen. Den ser säkert ut att vara torr på båda sidor och det är frestande att lägga den på plats. Men gör det inte! Betongen har inte härdat och fukten i den kan skada stommarna i köksskåpen. Förvara skivan torrt och lägg på den efter ytterligare 18 dagar.

Så här gjuter du en bänkskiva av betong ...

1

Snickra först en gjutform

Det är bäst om bänkskivan har en fullständigt slät yta och då gjuts den med baksidan uppåt i formen. Vilken form skivan skall ha bestämmer du själv. Till gjutformen kan du använda 18 mm gjutplywood och trälistor. Mät tjockleken på dina övriga köksbänkar. Är de 33 mm väljer du en 15 x 33 mm list på högkant som kantlist. Är bänkarna 27 mm väljer du en 15 x 27 mm list.

Om du vill runda av ett hörn gör du det med en hård plastremsa med samma höjd som trälisterna. Stäm ut ett litet urtag i listen för plastremsan så att övergången blir osynlig. Remsan kan hållas på plats med lite silikon och ett par klossar fastskruvade i gjutplywooden.



En rätbräda av aluminium används här som mothåll när listerna skruvas fast på gjutplywooden. Med brädan kan du vara säker på att listerna monteras rakt. Till 33 mm lister används 45 mm skruvar, till 27 mm list används 40 mm skruvar.



Gjutplywooden beställdes färdigsågad och vinkelrät. Då blev det enklare att montera listerna vinkelrätt mot varandra. Vi började med listerna på långsidorna och fäste därefter dem på kortsidorna och kollade hela tiden måtten på formen.

2

Blanda betong och gjut skivan

Till gjutningen har vi här valt "Maxit Finbetong 0-4" som är färdigblandad. Man skall bara tillsätta vatten, och det skall vara så mycket att den är lätt att fördela. Men blandningen får inte vara blaskig.

När betongen hälls i formen är det viktigt att den fördelas och komprimeras ordentligt. Pressa ut betongen i alla hörn och vibrera formen så att det inte finns luftbubblor i betongen. Med luftbubblor i bänkskivan blir den varken snygg eller hållbar.

Du kan ta ut bänkskivan ur gjutformen efter cirka 10 dagar och efter ytterligare 18 dagars härdning är den tillräckligt torr att lägga på plats.



Det går åt cirka 40 kg finbetong som hälls i en stor balja. Kom ihåg andningsskydd. Håll i vatten undan för undan – se på förpackningen hur mycket som går åt (vi använde 4 liter). Blanda betongen med omrörare och stark bormaskin i minst 10 minuter.



Lägg betongen i formen med murslev. Tryck och pressa ner blandningen ordentligt så att det inte bildas luftbubblor.
Viktigt! Ju mindre vatten du använder, desto mindre risk för sprickor. Men är blandningen för torr kan den inte vibreras ordentligt.



Fördela betongen ordentligt så att den kommer ut ordentligt längs kanter och i hörn. Överflödigt betong skrapas av med en rak bräda och murslev.



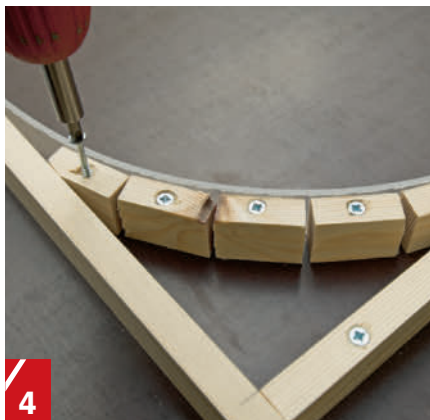
Vibrera betongen. Slå lätt många gånger på formen så att betongen dallrar. Håll betongen fuktig de första fyra dagarna. Formen kan ev. stå i vatten. Låt betongen härda cirka 10 dagar.



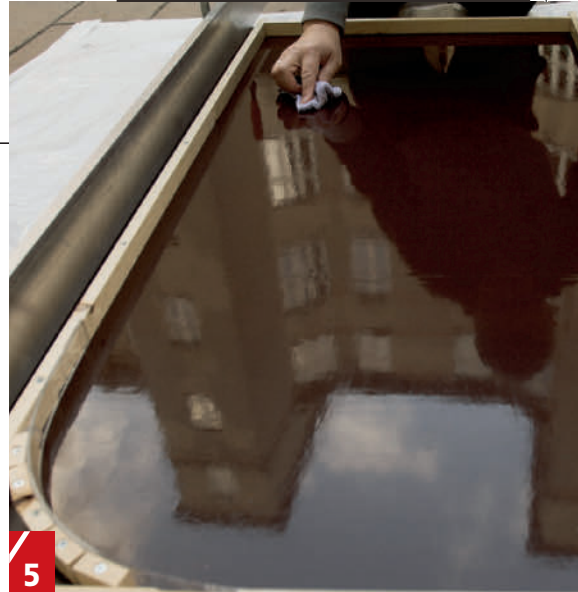
Lossa skruvarna som håller kantlisterna. Med ett par lätta slag med hammare slås kantlisterna sedan loss från formen.

**3**

Det ena hörnet rundas av. Som stöd i kurvan använder vi en remsa av en akrylskiva. För att få en slät övergång från trälist till akryl i gjutformen stämde vi ut ett urtag och skar rent med kniv.

**4**

Hårdplastremsan sattes i spänn mellan listerna. Men för att den inte skall släppa klickade vi silikonfogmassa på baksidan av den och skruvade fast ett antal stödklossar. Då rubbar den sig inte när vi fyller betong i formen.

**5**

Gjutformen stryks invändigt med olja (typ form- eller gjutolja) för att betongen verkligen skall släppa plywooden när den har härdat.



TIPS

Komprimera betongen

Yrkesfolk använder ett skakbord eller vibrator för att få bort luftbubblorna. Men det går också att vibrera betongen genom att slå lätt många gånger på gjutformen med hammare.

**6**

Betongskivan släpper lätt gjutformen. För att minska risken för skador på ovansidan och kanterna är det bäst att vara två om att bära bänkskivan. Bär den på högkant!



DETTA HAR ANVÄNTS



TILL GJUTFORMEN:

- 18 mm gjutplywood
- Trälister (15 x 33 eller 15 x 27 mm)
- Remsa av akrylskiva

Dessutom:

- Skruvar (4 x 45 eller 4 x 40 mm)

TILL GJUTNINGEN:

- Maxit Finbetong 0–4 mm, 40 kg

EFTER GJUTNINGEN:

- Betongimpregnering (ev. tvåflingor eller olja)

Prisbild: Cirka 800 kr

